

Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΟΣΣΑ/CSTO), ΩΣ ΤΟ ΝΕΟ «ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΝΑΤΟ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

Του Ευάγγελου Γριβάκου, Αντιστράτηγου ε.α. - Νομικού

Το τέλος του Ψυχρού Πόλεμου τον Ιούλιο 1991, ακολούθησε και η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας (Warsaw Pact- WP), που αποτελούσε το αντίπαλο δέος του ΝΑΤΟ. Το 1994, η Ρωσία, σε αναζήτηση κάποιου – έστω και λιγότερο ισχυρού - υποκατάστατου του WP, υπέγραψε με άλλα οκτώ μετασοβιετικά κράτη την «Συνθήκη Συλλογικής Ασφάλειας» η οποία, στις 7 Μαΐου 2002, αναβαθμίστηκε με την Συμφωνία έξι κρατών (Ρωσίας, Αρμενίας, Καζακστάν, Κιργισίας, Λευκορωσίας, Τατζικιστάν) να συμπήξουν, πάντοτε υπό την ηγεμονία της Ρωσίας, μια «χαλαρή» στρατιωτική διακυβερνητική Συμμαχία με τίτλο «**Οργανισμός της Συνθήκης Συλλογικής Ασφάλειας (ΟΣΣΑ) - Collective Security Treaty Organisation (CSTO)**». Από την Συμμαχία απείχαν το Αζερμπαϊτζάν και η Γεωργία, ενώ το Ουζμπεκιστάν υπεισήλθε τον Αύγουστο 2006, αλλά απεσύρθη τον Ιούνιο.

ΤΟ ΕΜΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΟΣΣΑ/CSTO

Χαρακτηριστικό του Καταστατικού Χάρτη (ΚΧ) του ΟΣΣΑ - ο οποίος, σημειωτέον, έχει αναγνωρισμένη θέση «Παρατηρητή» στον ΟΗΕ - είναι η αμυντική ρήτρα του άρθρου 4, σύμφωνα με την οποία, επίθεση κατά ενός κράτους- μέλους, σημαίνει επίθεση και κατά των υπολοίπων μελών του που υποχρεούνται να το συνδράμουν (αντίστοιχο και το γνωστό άρθρο 5 του ΝΑΤΟ).

Η Ρωσία ασκεί απόλυτο έλεγχο επί του Οργανισμού που τον χρησιμοποιεί ως «εργαλείο» για την απόκρουση των δυτικών και κινέζικων διεισδύσεων στις καυκάσιες περιοχές και την Κεντρική Ασία, με το δικαίωμα διατήρησης δικών της στρατιωτικών βάσεων στα εδάφη των κρατών-μελών και άρνησης (veto) εγκατάστασης ξένων. Αλλά και τα μέλη ωφελούνται από την συνεργασία τους με τις προηγμένες ρωσικές ένοπλες δυνάμεις, όπως είναι η εκπαίδευση και οι εκπαιδευτικές αγορές πολεμικών μέσων και υλικών.

Κατά τα πρώτα ιδρυτικά χρόνια, η δραστηριότητα του ΟΣΣΑ και η βιωσιμότητά του τέθηκαν εν αμφιβόλω, επειδή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις αλληπάλληλες κρίσεις μεταξύ των μελών του. Σημεία ανάκαμψης φάνηκαν το 2007, ενώ το 2010 σημειώθηκε σημαντικό βήμα προόδου με την ίδρυση «Δύναμης Τα-

χειάς Αντιδράσεως» ανερχόμενης – κατά τους ισχυρισμούς του Οργανισμού – σε 20.000 εκπαιδευμένους άνδρες, η οποία, όμως, μέχρι σήμερα δεν έχει χρησιμοποιηθεί, καθώς και με την πρώτη ευρείας κλίμακας κοινή στρατιωτική άσκηση του 2011 υπό το έλεγχο και συντονισμό της Ρωσίας στα εδάφη της Κεντρικής Ασίας. Έστω υπόψη ότι, μετά την αποχώρηση των Αμερικανών από το Αφγανιστάν στα τέλη Αυγούστου 2021, ο ΟΣΣΑ διεξάγει συνεχώς εντατικές ασκήσεις στα εδάφη των γειτνιαζόντων κρατών- μελών του που μπορεί να προμηθύνουν πιθανό σκοπό επέμβασης στη χώρα εν ευθέτω χρόνω, όπως και στο παρελθόν.

Η επίκληση για πρώτη φορά της ρήτρας του προαναφερθέντος άρθρου 4 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΣΣΑ έγινε στις αρχές Ιανουαρίου τρέχοντος έτους από τον πρωθυπουργό του Καζακστάν Γιασίμ Γιομάρ Τοκάγιεφ ο οποίος, έχοντας κηρύξει προηγουμένως την χώρα σε κατάσταση ανάγκης, ζήτησε από τον Οργανισμό στρατιωτική επέμβαση προς καταστολή των βίαιων και αιματηρών λαϊκών εξεγέρσεων που είχαν ξεσπάσει από 2 Ιανουαρίου, με αφορμή την απόφαση της κυβέρνησής του να αυξήσει τις τιμές του υδροποιημένου φυσικού αερίου και του πετρελαίου κίνησης και πραγματική αιτία τις βαθύτατες και χρόνιες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες στη χώρα. Αμέσως ο ΟΣΣΑ συγκρότησε «ειρηνευτική δύναμη» εκ 2000 ανδρών από Ρωσία (στην συντριπτική πλειοψηφία τους), Λευκορωσία, Αρμενία, Τατζικιστάν και Κιργισία η οποία, από 6 Ιανουαρίου, προσγειώθηκε στο Αλμάτι, την οικονομική πρωτεύουσα του Καζακστάν, συνεργάστηκε αποφασιστικά με τις τοπικές δυνάμεις για την «αποκατάσταση» της τάξεως και απεχώρησε στις 13 του ιδίου μηνός. Μνηστέον ότι ο Πούτιν έχει από καιρού δηλώσει πως το Καζακστάν, όπως και η Ουκρανία, δεν είναι μια πραγματική χώρα, αλλά «απλώς μέρος του μεγαλύτερου ρωσικού κόσμου». Και τέτοιες δηλώσεις μας έχουν διδάξει ότι μπορεί να σημαίνουν πολλά στο μέλλον.

Υπάρχουν, όμως, και περιπτώσεις που ένα μέλος του ΟΣΣΑ δεν καλεί προς βοήθεια ολόκληρο τον Οργανισμό, αλλά μόνο ένα άλλο μέλος αυτού. Επί παραδείγματι, ο Πρόεδρος της Λευκορωσίας Αλεξάντερ Λουκασένκο, τον Αυγ. – Οκτ. 2020, κάλεσε την Ρωσία (και όχι τον υπόλοιπο ΟΣΣΑ) προς βοήθεια για την καταστολή των εκτεταμένων λαϊκών εξεγέρσεων που είχαν αίτημα την ανατροπή του καταπιεστικού καθεστώτος του και την διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών. Η Ρωσία, πράγματι, απέστειλε ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις που αναγκάστηκαν να παρατείνουν την παραμονή τους στην Λευκορωσία ακόμη και μέσα στο 2022 καθόσον η επανεκλογή του Λουκασένκο με την υποστήριξη της Ρωσίας (και αντάλλαγμα την υπόσχεσή του ότι θα απομακρυνθεί από ΗΠΑ και Ε.Ε.) κρίθηκε από τον λαό ως παράνομη και καταχρηστική και προκάλεσε νέο κίνημα μαζικών εκδηλώσεων σε Μίνσκ και άλλες πόλεις της Λευκορωσίας.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις ολικής άρνησης του ΟΣΣΑ για βοήθεια, όπως έγινε το 2010 με την Κιργισία που ακόμη και η Ρωσία αρνήθηκε να υποστηρίξει τον πρωθυπουργό Ουσένοφ για καταστολή - και εκεί- ξεσπάσματος βίας και ταραχών, ανεξάρτητα αν αργότερα υπήρξε προσέγγιση των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας προς τις ρωσικές, έναντι γενναίας ανταμοιβής και απομάκρυνσής της από την Δύση. Πάντως, μια θετική πλευρά του ΟΣΣΑ είναι ότι, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, έχει επιδείξει σταθερή επιφυλακτικότητα στα ενδεχόμενα κατακερματισμού εδαφών των πρώην σοβιετικών κρατών από τα ρωσικά στρατεύματα. Για τον λόγο αυτόν, άλλωστε, δεν υποστήριξε, τον Αύγουστο του 2008, τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Γεωργίας για το ζήτημα των αποσχισθεισών περιοχών της Ν. Οσετίας και Αμπχαζίας, ούτε της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας στο Ντομπάς, τον Φεβρουάριο 2014, που είχε ως αποτέλεσμα την προσάρτηση της Κριμαίας και ουσιαστικά συνεχίζεται μέχρι των ημερών μας με την ρωσική εισβολή στις 24 Φεβρουαρίου. 2022 στο ουκρανικό έδαφος.

Η δεύτερη απόπειρα ενεργοποίησης της ρήτρας του άρθρου 4 έγινε πρόσφατα, στις 7 Μαΐου 2022, κατά την σύσκεψη κορυφής των κρατών- μελών του ΟΣΣΑ, στην Μόσχα, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 20 ετών από την έναρξη λειτουργίας του Οργανισμού. Ο πρόεδρος της Λευκορωσίας Α. Λουκασένκο, απευθυνόμενος στον Πούτιν και τους λοιπούς ηγέτες του Οργανισμού, ζήτησε συλλογική στρατιωτική συνδρομή και προσπάθεια στον αγώνα κατά του ΝΑΤΟ και παρεμπόδιση της επέκτασής του προς Ανατολάς, τονίζοντας ότι το βάρος του έργου τούτου δεν θα πρέπει να φέρει μόνο η Ρωσία. Ειδικότερα για το θέμα της ένταξης της Φινλανδίας και της Σουηδίας και τις «διαβολεμένες κυρώσεις» των ΗΠΑ ΚΑΙ της ΕΕ, ο Λουκασένκο δήλωσε κατηγορηματικά ότι “θα μπορούσαν να αποφευχθούν αν η Συμμαχία του ΟΣΣΑ μιλούσε με ενιαία φωνή και οι χώρες ήταν ενωμένες και σε αυτά τα θέματα». Μετά από τέτοιες εμπρηστικές δηλώσεις, είναι δύσκολο για ΗΠΑ ΚΑΙ Δύση να παραβλέψουν ότι ένας ολοκληρωτικός πόλεμος δυνατόν να ευρίσκεται προ των πυλών.